

Ekosofias Nyhetsbrev

FEBRUARI 2015 - TJUGOTREDJE ÅRGÅNGEN

CHRISTIAN AZAR: FRÅN ISTID TILL VÄRMEPERIOD PÅ 100 ÅR

När man går från en istid till en värmeperiod stiger temperaturen med cirka fem grader. Denna förändring tar cirka 10 000 år och är alldeles gigantisk. Nu är vi på väg att göra samma sak på cirka 100 år. Det ger skäl till oro, skriver Christian Azar, professor, Energi och Miljö, Chalmers och Daniel Johansson, docent i klimat-vetenskapliga analyser, Chalmers i en debattartikel i GP.

2014 var det varmaste år som någonsin observerats. Nio av de tio varmaste åren på global nivå sedan 1900-talets början har ägt rum på 2000-talet. Den långsiktiga trenden är tydlig. Jorden håller på att värmas upp och mänskliga aktiviteter, främst utsläpp av koldioxid, bär med största sannolikhet huvudansvaret för detta.

Hur varmt kommer det att bli? Svaret beror huvudsakligen på två faktorer. Det handlar dels om hur känsligt klimatet är för höjda halter av koldioxid i atmosfären och dels om hur stora våra framtida utsläpp blir. Att osäkerheten är så stor beror på komplexa återkopplingar i klimatet, bland annat vad gäller mängden vattenånga i atmosfären och påverkan på molnen. Trots 30 års forskning och allt bättre datorer har man inte lyckats minska denna osäkerhet. När det gäller framtida utsläpp råder också stora osäkerheter. Klart är dock att de globala utsläppen av koldioxid ökat med drygt 50 procent sedan 1992, när FN:s klimatkonvention skrevs under. Om utsläppen fortsätter öka i samma takt kan de alltså dubblas eller tredubblas till år 2100, jämfört med idag.

Endast om vi minskar utsläppen med runt hälften till 2050 för att därefter börja fasa ut dem helt, kan temperaturökningen begränsas till 1,5–2,5 grader, beroende på värdet på klimatkänsligheten, konstaterar Christian Azar och Daniel Johansson.

VÄRMEN FÅR SARDINER ATT SIMMA NORRUT

Effekten är speciellt påtaglig i norra Atlanten vars medeltemperatur stigit med 1,3 grader de senaste 30 åren. Sardinerna, som i generationer varit en av de kommersiellt viktigaste fiskarna runt Portugal, överger sina subtropiska hemvatten och söker sig i allt högre grad norrut till Nordsjön och även till Östersjön. Orsaken är att de behöver kallare vatten för att hålla nere kroppstemperaturen.

SMOGLYKTINGAR ETT FAKTUM

Allt fler kineser vägrar skaffa barn i Peking. Luften i Kinas storstäder börjar bli så dålig att smogflyktingarna har blivit ett faktum. Luftföroreningarna orsakar även ekonomiska problem. Stora internationella företag har svårt att rekrytera folk. Man vill inte ha sina barn där. Man ser ett minskat intresse från stora bolag att ha verksamhet i kinesiska städer, säger Karl Hallding på Stockholm Environment Institute, SEI.

PLASTSKRÄP I HAVET KAN FÖRDUBBLAS PÅ TIO ÅR

Varje år hamnar mellan 5 och 13 miljoner ton plast i världshaven. Mest plastskräp kommer från Kina, cirka 30 procent av den totala mängden, 1,3 – 3,5 miljoner ton. Det visar en studie som presenteras i Science.

Att så stor andel plastskräp kommer från Kina har flera förklaringar. En väsentlig orsak är storleken på den kinesiska plastindustrin, ytterligare en att en stor andel av landets befolkning bor vid kusterna. Till det kommer bristfällig avfallshantering som innebär att nio miljoner ton plast varje år hamnar i naturen. Andra länder som ligger högt på utsläppslistan är Indonesien, Filippinerna, Vietnam, Sri Lanka och Thailand.

Enligt forskarna är det viktigt att ta problemet på allvar nu annars kan mängden plastskräp i haven fördubblas redan till 2025. Till följd av havsströmmarna koncentreras plasten till vissa havsområden, en av de allra största ligger i norra Stilla havet. Stora mängder av plast flyter omkring på ytan och utgör ett hot mot havsfåglar, sköldpaddor och andra djur.

SVENSKA BISTÅNDSPENGAR GYNNAR FOSSILA INVESTERINGAR

En betydande del av det svenska biståndet går idag till världens utvecklingsbanker, som i sin tur väljer att finansiera fossila investeringar, trots löften om att satsa på förnybara lösningar.

Efter Naturskyddsföreningens granskning av svenskt bistånd och var det hamnar framkom uppgifter om att en betydande del av den budget som går till världens utvecklingsbanker, då bland annat Världsbanken, Asiatiska Utvecklingsbanken och Afrikanska Utvecklingsbanken, hamnar i fossila investeringsobjekt. I en tidningsintervju med biståndsminister Isabella Löwin förklarar hon Sveriges roll i frågan och att regeringen kommer att trycka på mer för att framtida investeringar ska vara förnybara.

- Bland det första jag gjorde sedan jag blivit minister var att ta kontakt med miljöministern och finansministern för att undersöka hur vi ska kunna få Världsbanken och utvecklingsbankerna att på sikt helt avinvestera från fossila energikällor, säger Isabella Löwin till tidningen Sveriges Natur.

FONDFÖRVALTARE TAR INTE KLIMATANSVAR

Swedwatch har granskat klimatpåverkan i 28 fonder för småsparare. Granskningen gäller hur stora årliga utsläpp som orsakas av investeringar på 100 000 kronor. Av 13 undersökta globalfonder hamnade Länsförsäkringar Global Aktiv högst med 8,5 ton. Lägst kom Swedbank Robur Allemansfond Komplet med 2 ton. Bland Sverigefonderna låg Swedbank Robur Sverigefond och Danske Invest Sverige högst med 3,7 respektive 3,6 ton koldioxid. Men ingen av fondförvaltarna har kommunicerat till spararna om hur deras investeringar påverkar klimatet.

Swedwatch har i sin rapport "Blir guldet till sand?" granskat den praktiska klimathänsynen hos de tio största svenska privata kapitalförvaltarna; Swedbank, SEB, Handelsbanken, Nordea, SPP, AMF, Länsförsäkringar, Skandia, Danske Bank och Lannebo Fonder. Hos dessa investerare finns hälften av det svenskregistrerade fondkapitalet placerat. Olika strategier i kombination med bristande transparens och avsaknaden av mätbara mål gör att det är omöjligt att ranka vilka aktörer som är mest klimatsmarta i sin långsiktiga fondförvaltning, konstaterar Swedwatch. De som trots det faller bäst ut i studien är SPP, Swedbank och Nordea som har processer för att integrera klimatet i den totala förvaltningen. SPP är ensamma om att utesluta klimatosmarta företag i alla sina fonder. Skandia, Nordea och Handelsbanken tillhandahåller mindre specialfonder med inriktning på klimatlösningar, men dessa fonder utgör endast en liten del av förvaltningen. Flera av de granskade aktörerna har påverkansdialog med företag, men delger ingen information om resultat.

NORSKT OLJEKAPITAL NÄRMAR SIG FOSSIL AVYTTRING

Världens rikaste fond, Norsk Pensions Fond Utland, som kallas Norska oljefonden, avyttrade under förra året aktier i ett 40-tal kol- och gruvbolag med motiveringen att bolagen saknar seriösa klimatstrategier. Jakten på investeringar som inte passar in fortsätter, främst genom att värdera tre fokusområden; barns rättigheter, vattenförvaltning och klimatrisker. Fonden har identifierat 425 bolag i sex branscher vars verksamheter har en förhöjd klimatrisk. Dessa bolag avkrävs ökad rapportering om vad de gör för att minska sin klimatpåverkan.

Samtidigt ökar fonden investeringar i miljöteknik och förnybar energi och ger i rapporten exempel på företag med förnybara lösningar där det förra året investerades över 50 miljarder kronor.

Fonden förvaltar den norska statens intäkter från olje- och gasindustrin. Det rör sig om värden på över 7 000 miljarder kronor, vilket motsvarar 1 procent av det samlade börsvärdet på alla världens aktiebörser.

HELSINGBORG SLUTAR INVESTERA I FOSSILT

Helsingborgs stad skärper sina riktlinjer för ansvarsfulla investeringar. De nya riktlinjerna, som gäller för de tillgångar som finns hos kommunens cirka 160 stiftelser, utesluter i princip alla investeringar i fossil energi. "Med den nya skärpningen av de etiska och ekologiska aspekterna vid placeringar har Helsingborgs stad troligen gått längre än någon annan kommun i Sverige", säger kommunalrådet Lars Thunberg (KD) i en kommentar.

SWEDAVIA VILL FÅ FLER FLYGBOLAG ATT TANKA BIOBRÄNSLE

Swedavia ansluter sig som första flygplatsoperatör till Fly Green Fund. Fonden driver på arbetet att få fler flygbolag att tanka biobränsle genom att finansiera mellanskillnaden mellan konventionellt bränsle och biobränsle. Idag är biobränsle för flyget två-tre gånger dyrare än det fossila flygbränslet. Fonden ska även arbeta för att starta upp tillverkning av bioflygbränsle i Norden av lokala nordiska råvaror. Fly Green Fund har startats på initiativ av holländska företaget SkyNRG och Statoil Fuel & Retail.

ICA NÅR SINA KLIMATMÅL – 6 ÅR TIDIGARE ÄN BERÄKNAT

ICA Gruppen AB, det företag som bland annat äger ICA Sverige, satte 2006 upp som mål att minska sina direkta utsläpp av växthusgaser med 31 procent innan 2020. Målet uppnåddes redan 2014. Koldioxidutsläppen har framförallt minskat genom energibesparingsåtgärder, övergång till förnybar el i butiker och lager, transporter med ökad andel alternativa drivmedel och byte av köldmedia.

- Det är väldigt glädjande att vi uppnår vårt ambitiösa klimatmål i förtid. Det är ett fint kvitto på att vårt gemensamma arbete ger resultat. Nu kommer en ny långsiktig klimatambition att arbetas fram, säger Per Strömberg som är vd för Ica Gruppen.

NGO OCH FÖRETAG KRITISERAR ENKLARE REACH-PROCESS

EU-kommissionen har gått ut i en öppen konsultation och föreslagit att det ska bli enklare för företag att få licenser för att fortsätta använda låga volymer av kemikalier som begränsas i Reach-lagstiftningen. Men förslaget möter hårt motstånd från företag och det internationella kemikalieseekretariatet Chemsec som framför sina synpunkter i ett gemensamt uttalande. De menar att Reach är nödvändigt och att hårda krav gynnar affärerna på sikt. Bland företagen finns Akzo Nobel, H&M, Skanska och Ikea.

Chemsec vill se att en förändrad registreringsprocess sätter press på företag som inte arbetar med utfasning i dag

---

SJU AV TIO UNGDOMAR ENGAGERADE FÖR MILJÖN - MEN FÅ VET HUR MAN GÖR HÅLLBARA VAL

Sju av tio ungdomar tycker att det är viktigt med hållbarhetsfrågor visar en ny undersökning från Ungdomar.se. Men få av de tillfrågade anser sig ha tillräcklig kunskap för att kunna göra hållbara val i vardagen. En viktig orsak är att hållbarhetsundervisningen i skolan brister. Bara en tredjedel av de tillfrågade anser att hållbar utveckling får tillräckligt utrymme i skolan.

CHALMERS LÄR UT HÅLLBARHET I VARDAGEN

Inom kort kommer Chalmers att släppa en öppen olinekurs som handlar om hållbarhet i vardagen. Kursen heter "Sustainability in every day life" och är uppbyggd kring fem teman: energi, klimatförändring, mat, kemikalier och globalisering. Vem som helst kan gå utbildningen, men Chalmers hoppas särskilt på lärare och anställda på företag som vill vidareutbilda sig inom hållbar utveckling.

ELCYKELPOOL ETABLERAS I GÖTEBORG

Göteborgarna får allt fler möjligheter att ta sig fram med eldrivna fordon. Nu kompletterar Move About, som driver elbilspooler för företag, myndigheter och privatpersoner, med en elcykelpool. I poolen kommer det att finnas 16 elcyklar som laddas med solenergi via solpaneler vid elcykelstationerna på Lindholmens Science Park och vid Centralstationen.

SOLDRIVEN ELCYKEL KLARAR 1,6 MIL

Det italienska företaget Leaos har utvecklat en eldriven cykel med solceller integrerade i ramen. Om cykeln körs upp till 16 km per dag ska solcellerna ge all laddning av batteriet som behövs, säger företagets grundare Armin Oberholzenzer. En prototyp av cykeln har testats i både soliga Italien och det mer molniga Tyskland och enligt Leaos uppnås den laddningsfria sträckan i båda länderna. Enligt företaget ska en ny typ av mycket tunna solceller med en verkningsgrad på 20 procent användas i den färdiga cykeln som ska börja säljas under sommaren 2015. Den som redan nu gör en förbeställning får betala omkring motsvarande 75 000 kronor för sin soldrivna cykel.

Ny Teknik

---

5 000 KOMMUNANSTÄLLDA ERBJUDS MILJÖBIL

I Kalmar ska alla 5 000 kommunanställda erbjudas att leasa miljöbil. Enligt ett förslag som kommunstyrelsen sagt ja till ska de anställda erbjudas att leasa en biogas-, el- eller hybridbil. Nu är nästa steg att serviceförvaltningen får i uppdrag att handla upp och teckna avtal för hur man ska administrera personalbilarna. Bakom förslaget ligger Socialdemokraterna, som därmed infriar ett av höstens vallöften. Men ursprungligen var det Miljöpartiet som kom med förslaget för tre år sedan.

NORRA DJURGÅRDSSTADEN KRITISERAS FÖR GREENWASHING

Stockholms stads vision är att Norra Djurgårdsstaden ska bli en internationell förebild för grönt byggande. Men projektet kritiserar för greenwashing och falsk marknadsföring. Målsättningen är att Norra Djurgårdsstaden ska bli en stadsdel i världsklass och ett internationellt föredöme för hållbar stadsutveckling; att stadsdelen ska vara fossilbränslefri år 2030. Det är ett mål som Josefín Wangel, miljöforskare på KTH, är kritisk till, eftersom staden har valt att exkludera utsläpp från fossila bränslen under byggfasen, de boendes konsumtion och långväga resor. – Det är bara några få delar som har tagits med, så det är falsk marknadsföring att säga att Norra Djurgårdsstaden ska vara fossilbränslefritt. Det kommer nära greenwashing och döljer det arbete som faktiskt görs, säger hon. Staffan Lorentz, stadens projektchef för Norra Djurgårdsstaden, tycker att staden har varit tydlig med att berätta vad som ryms och inte ryms inom målet. Men projektledningen har också konstaterat att målet behöver förtydligas.

Ny Teknik

TRENDBROTT: HÅLLBARHET VIKTIGARE ÄN UTSIKTEN

Det här visar en ny undersökning som NCC låtit göra. Dessutom vill drygt 40 procent producera sin egen energi och efterfrågar självförsörjande lösningar med solceller och solfångare. – Resultatet förändrar den vanliga uppfattningen att svensken bara styrs av pris och läge vid sitt val av bostad. Vi och resten av branschen behöver skynda på vårt arbete med att få fram riktigt energieffektiva och miljöanpassade hus i vår standardproduktion är, kommenterar Christina Lindbäck, hållbarhetschef på NCC, rapporten. Den 1 mars väntas myndigheten Boverket skärpa sina krav på energi-användning i nybyggda hus. Skärpningen är det sista steget innan Sverige och övriga EU ska ha gått över till att bara bygga så kallade Nära noll energihus. Undersökningen bygger på intervjuer med 1 066 svenskar runt om i landet.

MATERIAL STYR HUSENS KLIMATPÅVERKAN

Nyligen släppte Sveriges Byggindustrier en rapport som visar att omkring hälften av klimatpåverkan från ett nybyggt flerbostadshus uppkommer under byggfasen, vilket motsvarar klimatpåverkan för 50 års drift. En närmare analys av rapporten visar att byggmaterialet och byggprodukterna står för 84 procent av produktionsfasens klimatpåverkan. Beräkningarna är gjorda genom en livscykelanalys för Svenska Bostäders projekt Blå Jungfrun som stod färdigt i Hökarängen i södra Stockholm 2010. Livscykelanalysen visar att produktionsfasen gett upphov till 350 kilo koldioxidkvivalenter per kvadratmeter.

Rapporten visar också att energirenovering minskar den totala klimatpåverkan, trots att det innebär att ytterligare material används. Den slår också fast att trä är klimatmässigt fördelaktigt sett ur ett livscykelperspektiv. Om Blå Jungfruns ytterväggar gjorts av utfackningsväggar av trä i stället för betong skulle utsläppen minskat med 60 kilo koldioxidkvivalenter per kvadratmeter.

TRÄDPLANTERING SKA KYLA ÖVERHETTAD STAD

Melbourne med sina fyra miljoner invånare är känt för sitt extrema väder, särskilt vad gäller värmeböljor. Nästan lika många av stadens invånare dör på grund av värme som förolyckas i trafiken. Men nu gör myndigheterna ett seriöst försök att minska stadens temperatur. Bland annat ska 30 000 nya träd planteras och regnvatten ska samlas för bevattning av stadens grönområden och träd. Planer finns även för att utveckla metoder för direktkylning av luften, skriver Urbanland. På så vis hoppas man få ned sommartemperaturen med fyra grader till 2030.

Grundläggande miljöutbildning - den 23 april 2015

Från hot till möjligheter med trovärdigt miljöarbete en halvdag om hållbarhet; grundläggande miljöfakta, miljöarbete och företagande. Seminariet ger grundläggande miljökunskap samtidigt som det skapar ökad medvetenhet om miljöarbetet och dess möjligheter.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

IPCC:s femte klimatrapport - risker och möjligheter för företag?

Ekosofia arrangerar seminarier och föreläsningar med anledning av IPCC:s senaste klimatrapporter. Vi redovisar de viktigaste slutsatserna, liksom hur det påverkar näringsliv och företagande.

Se vår hemsida för närmare detaljer – www.ekosofia.se

Om du uppskattar vårt Nyhetsbrev, dela det gärna på

Ekosofias nyhetsbrev utkommer med 11 nr/år. Ansvarig utgivare är Bill Romanus.

För att prenumerera klicka på länken i huvudet.

För mer information om nyhetsbrevet kontakta Bill Romanus; romanus@ekosofia.se, eller 031 - 708 66 51.

För information om Ekosofia AB och våra tjänster kontakta Magnus Ruberg; magnus.ruberg@ekosofia.se eller 031 - 708 66 52.

Kort om Ekosofia AB

Ekosofia AB är ett kunskapsföretag som verkar för hållbar utveckling.

Detta gör vi genom att erbjuda våra kunder att med hjälp av ett ökat miljömedvetande – ekosofi – nå såväl social och ekonomisk som ekologisk framgång. Planerat och trovärdigt miljöarbete är vår metod. Kommunikation – att åstadkomma dialog – är vårt främsta verktyg.

Vi arbetar som konsulter, projektledare och kvalificerade rådgivare.

Ekosofia AB grundades 1993 av Bill Romanus och Magnus Ruberg

För ytterligare information – www.ekosofia.se